

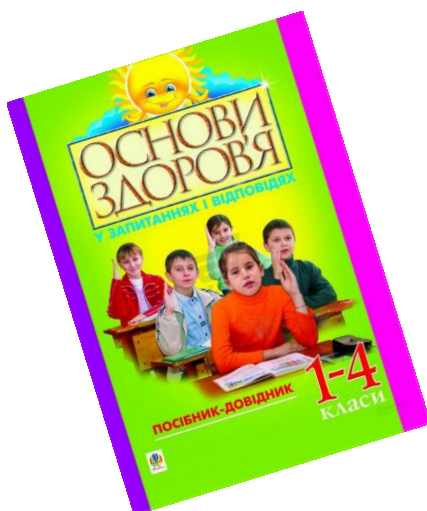
Факультет фізичного виховання і спорту

Кафедра медико-біологічних основ фізичного виховання та фізичної реабілітації

СУЛИМА А.С.

***МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я, ВАЛЕОЛОГІЇ
ТА ПРОВЕДЕННЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ФОРМУВАННЯ
МОТИВАЦІЇ ДО ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ***

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**



Вінниця 2019

УДК 378.016:613(072)
С 89

Сулима А.С. Методика навчання основ здоров'я, валеології та проведення виховної роботи з формування мотивації до здорового способу життя: методичні рекомендації до проведення практичних занять. Вінниця, 2019. 50с. (2,4 др. арк.)

Автор: Сулима А.С. – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, старший викладач кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання і фізичної реабілітації Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Рецензенти: Сальникова С.В. – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, завідувач кафедри фізичного виховання та спорту Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ

Рогач В.В. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

У методичних рекомендаціях подано навчально-методичні матеріали для практичних занять із навчальної дисципліни «Методика навчання основ здоров'я, валеології та проведення виховної роботи з формування мотивації до здорового способу життя». Дані рекомендації містять запитання для контролю знань студентів, практичні й творчі завдання, які підбрали відповідно до вимог навчальної програми дисципліни з метою забезпечення високого рівня сформованості знань, умінь і навичок для студентів ступеня вищої освіти бакалавр освітньої програми Середня освіта. Здоров'я людини спеціальності 014 Середня освіта (Здоров'я людини). У кінці до кожного практичного заняття подано список літератури, яка допоможе у підготовці до виконання практичних і творчих завдань.

Методичні рекомендації обговорено й рекомендовано до друку на засіданні кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання і фізичної реабілітації (протокол № 2 від «_11_» _вересня_ 2019 р.)

Ухвалено науково-методичною радою факультету фізичного виховання і спорту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 2 від «02» жовтня 2019р.)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
Підготовка студентів до практичних занять з «Методики навчання основ здоров'я, валеології та проведення виховної роботи з формування мотивації до здорового способу життя».....	7
Практичне заняття №1. Вступ.....	8
Практичне заняття №2. Зміст навчальної програми «Основи здоров'я».....	13
Практичні заняття № 3-4. Аналіз календарно-тематичного планування курсу «Основи здоров'я».....	15
Практичні заняття № 5-6. Аналіз змісту та структури чинних підручників з курсу «Основи здоров'я». Робота з підручниками	18
Практичні заняття № 7-8. Принципи, методи та засоби навчання Основ здоров'я.....	21
Практичні заняття №9-10. Інтерактивні методи навчання.....	22
Практичне заняття № 11. Форми організації навчання «Основ здоров'я». Класифікація уроків.....	23
Практичні заняття № 12-14. Урок – основна форма організації навчально-виховної роботи з Основ здоров'я.....	25
Практичні заняття №15-16. Необхідність впровадження профілактичної освіти.Ефективність профілактичної освіти.....	28
Практичні заняття № 17-18. Зміст превентивної освіти дітей середнього шкільного віку.....	30
Практичне заняття № 19. Поняття «нестандартні уроки». Їх види та характеристика. Поняття «тренінг». Мета, зміст і структура тренінгу	32
Практичні заняття № 20-23. Позаурочна форма організації навчального процесу. Форми та види позакласної роботи з «Основ здоров'я».....	33
Практичні заняття № 24-25. Шкільні екскурсії. Метод проектів.....	36
Практичне заняття № 26. Проблемні ситуації, їх використання на уроках «Основ здоров'я».....	37
Практичні заняття № 27-28. Особливості оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на уроках Основ здоров'я.....	38
Практичне заняття № 29. Фізичний, психічний і соціальний розвиток дітей раннього й дошкільного віку.....	40
Практичне заняття № 30. Фізичний, психічний і соціальний	

розвиток дітей молодшого шкільного віку.....	41
Практичне заняття № 31. Фізичний, психічний і соціальний розвиток дітей середнього шкільного віку.....	42
Практичні заняття № 32-33. Формування культури здорового способу життя як одна з ключових проблем сучасного загальноосвітнього навчального закладу.....	43
Практичні заняття № 34-35. Кабінет Основ здоров'я (відповідно до наказу № 11114 від 09.12. 2009 р. «Про затвердження примірного положення про навчальний кабінет з Основ здоров'я загальноосвітніх навчальних закладів»).....	45
Шкала оцінювання	47

ВСТУП

У методичних рекомендаціях подано навчально-методичні матеріали для практичних занять з навчальної дисципліни «Методика навчання основ здоров'я, валеології та проведення виховної роботи з формування мотивації до здорового способу життя».

Методичні рекомендації містять запитання для контролю знань студентів, практичні й творчі завдання, що підібрано відповідно до вимог навчальної програми з метою забезпечення високого рівня сформованості знань, умінь і навичок з «Методика навчання основ здоров'я, валеології та проведення виховної роботи з формування мотивації до здорового способу життя» для студентів ступеня вищої освіти бакалавр освітньої програми Середня освіта. Здоров'я людини спеціальності 014 Середня освіта (Здоров'я людини).

Метою викладання навчальної дисципліни «Методика навчання основ здоров'я, валеології та проведення виховної роботи з формування мотивації до здорового способу життя» є надання студентам вищого педагогічного навчального закладу системи професійних знань, необхідних для здійснення валеологічної освіти у школі; формування у студентів педагогічних вмінь і навичок творчо застосовувати знання з психолого-педагогічних і медико-біологічних наук у практиці викладання основ здоров'я у школі; є формування професійної компетентності студентів щодо організації і проведення навчальної та позанавчальної роботи з основ здоров'я.

Основні завдання вивчення дисципліни «Методика навчання основ здоров'я, валеології та проведення виховної роботи з формування мотивації до здорового способу життя»:

- засвоїти мету і завдання валеологічної освіти учнів;
- формувати вміння аналізувати зміст шкільного курсу основ здоров'я;
- опанувати формами організації навчально-виховної роботи з основ здоров'я у школі, а також вивчення методів і засобів навчання основ здоров'я;
- сприяти розвитку навичок щодо виховання учнів в процесі вивчення основ здоров'я;
- сприяти процесу оволодіння студентами основами формування здоров'язберезувальної компетентності школярів на основі оволодіння ними знаннями про власне здоров'я та безпеку, а також практичними навичками здорового способу життя і безпечної поведінки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Методика навчання основ здоров'я, валеології та проведення виховної роботи з формування мотивації до здорового способу життя» студент повинен **знати й уміти**:

- уміти вести здоровий спосіб життя, фізично самовдосконалюватися та спонукати дітей та молодь до ведення здорового способу життя;
- уміти спілкуватися рідною мовою у професійному середовищі,

готувати публічні виступи з низки галузевих питань, представляти державною мовою результати наукової роботи письмово та усно з використанням сучасних технологій, вербальної комунікації та адекватних форм ведення дискусій і дебатів;

- уміти спілкуватися рідною мовою у професійному середовищі, готувати публічні виступи з низки галузевих питань, представляти державною мовою результати наукової роботи письмово та усно з використанням сучасних технологій, вербальної комунікації та адекватних форм ведення дискусій і дебатів;
- знати сучасні підходи до планування навчального процесу, структуру і зміст програми, принципи, методи та засоби навчання з предмету «Основи здоров'я» в загальноосвітніх навчальних закладах;
- демонструвати уміння ефективно проводити професійну діяльність, застосовуючи сучасні науково-доказові дані;
- уміти добирати альтернативні методи навчання, педагогічного оцінювання, тестування, моніторингу якості освіти, бути здатним до подальшого навчання з високим рівнем автономності.

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З «МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я, ВАЛЕОЛОГІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ»

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ – форма навчального заняття, при якій викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань (за визначенням Вікіпедія).

Дані заняття сприяють активізації пізнавальної діяльності студентів, формуванню самостійності суджень, умінню висловлювати власні думки та відстоювати їх, аргументувати висновки на основі наукових фактів.

Практичні заняття сприяють оволодінню теоретичними знаннями, допомагають розвивати логічне мислення, пам'ять, уяву, творчість і креативність. Протягом таких занять обговорюються основні проблеми тем, проводяться дискусії, заохочується активність студентів, підбиваються підсумки, оцінюється діяльність студентів.

У процесі організації та у ході проведення практичних занять дуже важливим є забезпечення оптимальних умов для спілкування викладача й студентів на засадах демократизму й толерантності. Адже лише за умов вільного висловлювання власних думок, їх наукового обґрунтування активізується процес пізнання, формуються пізнавальні й соціальні мотиви учіння.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1

ТЕМА: ВСТУП

Мета: формування у студентів розуміння мети, завдань інтегрованого курсу «Основи здоров'я»; формування знань щодо змісту понять «валеологічна освіта» та «валеологічне виховання»; ознайомити студентів із місцем дисциплін валеологічного спрямування у формуванні загального світогляду людини; охарактеризувати статті 3 та 49 Конституції України, а також статтю 3 Основ Законодавства України про охорону здоров'я.

Питання для контролю знань:

1. Якою подією запам'ятався 1981 рік?
2. Європейська мережа шкіл сприяння здоров'я, її призначення.
3. Де і коли відкрилися перші школи здоров'я?
4. У якому році Україна приєдналася до Міжнародного проекту «Європейська мережа шкіл сприяння здоров'ю»?
5. Назвіть основні складові здоров'я.
6. Охарактеризуйте психічну, духовну та фізичну складові здоров'я.
7. За яких умов доцільно формувати культуру здоров'я? Перерахуйте їх.
8. Які предмети викладаються у школах зарубіжжя?

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ:

- 1) Ознайомитися зі статтями Конституції України, які стосуються поняття «здоров'я», «здоровий спосіб життя».

СТАТТЯ 3 КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ: Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

СТАТТЯ 49 КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ: Охорона здоров'я забезпечується державним фінансуванням відповідних соціально-економічних, медико-санітарних і оздоровчо-профілактичних програм.

Держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування. У державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно; існуюча мережа таких закладів не може бути скорочена. Держава сприяє розвитку лікувальних закладів усіх форм власності (Офіційне тлумачення положення частини третьої статті 49 див. в Рішенні Конституційного Суду N 10-рп/2002 від 29.05.2002).

Держава дбає про розвиток фізичної культури і спорту, забезпечує санітарно-епідемічне благополуччя.

- 2) Детально ознайомитися зі статтею 3 Основ Законодавства України про охорону здоров'я

У статті 3 **ОСНОВ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я** здоров'я визначається як стан повного фізичного, душевного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб і фізичних дефектів. Можна говорити про те, що у національне законодавство України практично впроваджено визначення здоров'я, прийняте ВООЗ.

СТАТТЯ 3. ПОНЯТТЯ І ТЕРМІНИ, ЩО ВЖИВАЮТЬСЯ В ЗАКОНОДАВСТВІ ПРО ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я

У цих Основах та інших актах законодавства про охорону здоров'я основні поняття мають таке значення:

здоров'я - стан повного фізичного, психічного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб і фізичних вад;

заклад охорони здоров'я - юридична особа будь-якої форми власності та організаційно-правової форми або її відокремлений підрозділ, що забезпечує медичне обслуговування населення на основі відповідної ліцензії та професійної діяльності медичних (фармацевтичних) працівників;

{Абзац третьої частини першої статті 3 в редакції Закону № 2002-VIII від 06.04.2017}

Держава дбає про розвиток фізичної культури і спорту, забезпечує санітарно-епідемічне благополуччя.

медична допомога - діяльність професійно підготовлених медичних працівників, спрямована на профілактику, діагностику, лікування та реабілітацію у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами, а також у зв'язку з вагітністю та пологами;

медична субсидія - безготівкова допомога, яка надається за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів для оплати необхідних пацієнту медичних послуг та лікарських засобів;

{Частина першу статті 3 доповнено терміном згідно із Законом № 2168-VIII від 19.10.2017}

медичне обслуговування - діяльність закладів охорони здоров'я та фізичних осіб - підприємців, які зареєстровані та одержали відповідну ліцензію в установленому законом порядку, у сфері охорони здоров'я, що не обов'язково обмежується медичною допомогою, але безпосередньо пов'язана з її наданням;

{Абзац частини першої статті 3 в редакції Закону № 2002-VIII від 06.04.2017}

мережа закладів охорони здоров'я - сукупність закладів охорони здоров'я, що забезпечують потреби населення у медичному обслуговуванні на відповідній території;

невідкладний стан людини - раптове погіршення фізичного або психічного здоров'я, яке становить пряму та невідворотну загрозу життю та здоров'ю людини або оточуючих її людей і виникає внаслідок хвороби, травми, отруєння або інших внутрішніх чи зовнішніх причин;

{Частина першу статті 3 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 5081-VI від 05.07.2012}

охорона здоров'я - система заходів, що здійснюються органами державної влади та органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, закладами охорони здоров'я, фізичними особами - підприємцями, які зареєстровані в установленому законом порядку та одержали ліцензію на право провадження господарської діяльності з медичної практики, медичними та фармацевтичними працівниками, громадськими об'єднаннями і громадянами з метою збереження та відновлення фізіологічних і психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності людини при максимальній біологічно можливій індивідуальній тривалості її життя;

{Частина першу статті 3 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 5081-VI від 05.07.2012; в редакції Закону № 2002-VIII від 06.04.2017}

оцінка медичних технологій - експертиза медичних технологій щодо клінічної ефективності, економічної доцільності, організаційних проблем та проблем безпеки для громадян у зв'язку з їх застосуванням;

{Частина першу статті 3 доповнено терміном згідно із Законом № 2168-VIII від 19.10.2017}

пацієнт - фізична особа, яка звернулася за медичною допомогою та/або якій надається така допомога;

послуга з медичного обслуговування населення (медична послуга) - послуга, що надається пацієнту закладом охорони здоров'я або фізичною особою - підприємцем, яка зареєстрована та одержала в установленому законом порядку ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, та оплачується її замовником. Замовником послуги з медичного обслуговування населення можуть бути держава, відповідні органи місцевого самоврядування, юридичні та фізичні особи, у тому числі пацієнт;

{Частина першу статті 3 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2002-VIII від 06.04.2017}

домедична допомога - невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані та мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я, що здійснюються на місці події особами, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти основними практичними навичками з рятування та збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані, та відповідно до закону зобов'язані здійснювати такі дії та заходи;

{Частина першу статті 3 доповнено абзацом згідно із Законом № 5081-VI від 05.07.2012}

рідкісне (орфанне) захворювання - захворювання, яке загрожує життю людини або яке хронічно прогресує, призводить до скорочення тривалості життя громадянина або до його інвалідності, поширеність якого серед населення не частіше ніж 1:2000;

{Частина першу статті 3 доповнено абзацом згідно із Законом № 1213-VII від 15.04.2014}

телемедицина - комплекс дій, технологій та заходів, що застосовуються під час надання медичної допомоги з використанням засобів дистанційного зв'язку для обміну інформацією в електронній формі;

{Частина першу статті 3 доповнено терміном згідно із Законом № 2206-VIII від 14.11.2017}

Зміст інших понять і термінів визначається законодавством України та спеціальними словниками понять і термінів Всесвітньої організації охорони здоров'я.

{Текст статті 3 в редакції Закону № 3611-VI від 07.07.2011}

3) Проаналізувати зі студентами наступні документи:

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття) – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>;
2. Національна доктрина розвитку освіти України в XXI столітті (2001) - <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>;
3. Закон «Про загальну середню освіту» (13 травня 1999 р., № 651-XIV) (ст. 5 «Завдання загальної середньої освіти»; ст. 22 «Охорона та зміцнення здоров'я учнів (вихованців)» - <http://ru.osvita.ua/legislation/law/2232/>;

СТАТТЯ 5. ЗАВДАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВИТИ

Завданнями загальної середньої освіти є:

- виховання громадянина України;

- формування особистості учня (вихованця), розвиток його здібностей і обдарувань, наукового світогляду;
- виконання вимог Державного стандарту ;
- загальної середньої освіти, підготовка учнів (вихованців) до подальшої освіти і трудової діяльності;
- виховання в учнів (вихованців) поваги до Конституції України, державних символів України, прав і свобод людини і громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії,
- свідомого ставлення до обов'язків людини і громадянина;
- реалізація права учнів (вихованців) на вільне формування політичних і світоглядних переконань;
- виховання шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної мови, регіональних мов або мов меншин та рідної мови, національних цінностей Українського народу та інших народів і націй;

{Абзац сьомий статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5029-VI від 03.07.2012}

- виховання свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших громадян як найвищої соціальної цінності, формування гігієнічних навичок і засад здорового способу життя, збереження і зміцнення фізичного та психічного здоров'я учнів (вихованців).

СТАТТЯ 22. ОХОРОНА ТА ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я УЧНІВ (ВИХОВАНЦІВ)

1. Заклад загальної середньої освіти забезпечує безпечні та нешкідливі умови навчання, режим роботи, умови для фізичного розвитку та зміцнення здоров'я, формує гігієнічні навички та засади здорового способу життя учнів (вихованців).

2. Учні (вихованці) закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування, типів і форм власності забезпечуються медичним обслуговуванням, що здійснюється медичними працівниками, які входять до штату цих закладів або відповідних закладів охорони здоров'я, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Заклади охорони здоров'я разом з органами управління освітою та органами охорони здоров'я щорічно забезпечують безоплатний медичний огляд учнів (вихованців), моніторинг і корекцію стану здоров'я, проведення лікувально-профілактичних заходів у закладах загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування, типів і форм власності.

{Частина друга абзацу другого статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1642-III від 06.04.2000}

3. Відповідальність за організацію харчування учнів (вихованців) у закладах загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування, типів і форм власності додержання в них вимог санітарно-гігієнічних і санітарно-протиепідемічних правил і норм покладається на засновників (власників), керівників цих навчальних закладів. Норми та порядок організації харчування учнів (вихованців) у закладах загальної середньої освіти встановлюються Кабінетом Міністрів України.

{Частина третя статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1642-III від 06.04.2000}

4. Контроль за охороною здоров'я та якістю харчування учнів (вихованців) покладається на органи охорони здоров'я.

4. Концепція неперервної валеологічної освіти в Україні;

5. Концепція превентивного виховання дітей і молоді, затверджена Президією АПН України 25.02.1998 р., № 1-7/3-21 - rmk-krasyliv.at.ua/avatar/80/konceptsiya12.doc;
6. Концепція неперервного валеологічного виховання та освіти в Україні;
7. Концепція загальної середньої освіти (12-річна освіта), затверджена Постановою Колегії МОН України та Президією АПН України № 12/5-2 від 22.11.2001 р. (Розділ I. «Мета, завдання і засади діяльності школи»; Розділ II. «Структура 12-річної школи»; Розділ III. «Зміст загальної середньої освіти») - https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v_5-2290-01;
8. Концепція формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей і молоді, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 21 липня 2004 р. № 605 – profosvitakm.at.ua/Psisholog/5.7.doc.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ващенко Л.С., Бойченко Т.Є. (2005) Основи здоров'я [Книга для вчителів]. – К.: «Генеза». 240с.
2. Гриньова М.В. (2003) Методика викладання валеології: навчально-методичний посібник. Полтава: АСМІ. С.4-6, 202-207.
3. Концепція формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей і молоді (2004) // Директор школи. № 40.С.23-26.
4. Методика навчання основ здоров'я, валеології та безпеки життєдіяльності (2006) // Навчальна програма. Київ: Освіта України. 16с.
5. Нормативно-правове забезпечення навчально-виховного процесу впочатковій школі (2006) / Упоряд. Юрченко Н.Ф. Х.: Основа. 464 с.
6. Оржеховська В.М. (2011) Здоров'язбережувальне навчання і виховання: проблеми, пошук // Наукові записки НДУ ім. М.Гоголя. Психолого-педагогічні науки. № 4. С. 29-31.
7. <http://za.kon.nau.ua/doc>
8. Інформаційний сайт <http://studepedia.org/index.php?vol=1&post=5628>
9. Бойченко Т., Колотій Н.(2004) Викладання курсу «Основи здоров'я» в загально-освітніх навчальних закладах (експериментальний навчально-методичний посібник для вчителів). К. : ДІП СМ, УІСД. 244 с.
10. Горащук В.П. (2005) Теоретичні підходи до формування культури здоров'яшколярів // Основи здоров'я і фізична культура. №5. С. 58-61.
11. Єресько О.В. (2005) Особливості змісту шкільного предмета «Основи здоров'я // Основи здоров'я і фізична культура. № 2. С. 56-59.
12. Концепція формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді(2004) // Директор школи. № 40. С. 26-27.
13. rmk-krasyliv.at.ua/avatar/80/konceptsiya12.doc
14. https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v_5-2290-01
15. profosvitakm.at.ua/Psisholog/5.7.doc
16. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>
17. <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
18. <http://ru.osvita.ua/legislation/law/2232/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2

Тема: ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ «ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я»

Мета: ознайомити з особливостями програми «Основ здоров'я»; розширити та поглибити знання студентів щодо структури навчальної програми з «Основ здоров'я» для початкової та середньої школи.

Питання для контролю знань:

1. Дайте визначення поняттю «навчальна програма» та «навчальний план».
2. У якому розділі навчальної програми висвітлено мету предмету, окреслено завдання, які необхідно вирішити протягом вивчення певного предмету, а також коротко описано 4 розділи програми?
3. Яка система викладу навчального матеріалу передбачає безперервну послідовність навчального матеріалу від простого до складного відповідно до дидактичних принципів послідовності, систематичності та доступності?
4. Яка система викладу навчального матеріалу передбачає безперервне розширення та поглиблення знань із певної проблеми, теми, розділу?
5. Яка система викладу навчального матеріалу передбачає повторне вивчення окремих розділів або тем, що сприяє глибшому проникненню в сутність різноманітних явищ і процесів?
6. Які основні чотири розділи покладені в основу курсу «Основи здоров'я».
7. Назвіть і охарактеризуйте основні компоненти, які створюють можливість реалізації програми інтегрованого курсу «Основи здоров'я».
8. Доведіть або спростуйте думку про те, що особливістю методики проведення занять із «Основ здоров'я» полягає у тому, що засвоєння більшої частини інформації варто організовувати шляхом практичної та ігрової діяльності, використовуючи надбання початкової школи.
9. Назвіть основні вимоги до навчального плану.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ:

- 1) Проаналізуйте навчальну програму з «Основ здоров'я» для початкової школи.
- 2) Виявіть наявні міжпредметні зв'язки між навчальною дисципліною «Основи здоров'я» та іншими навчальними предметами, які вивчаються у початковій школі.

Результати аналізу відобразіть у таблиці, поданій нижче.

- 3) Проаналізуйте навчальну програму з «Основ здоров'я» для учнів 5-9 класів.

- 4) Виявіть наявні міжпредметні зв'язки між навчальною дисципліною «Основи здоров'я» та іншими навчальними предметами, які вивчаються у 5-9 класах.

Результати аналізу відобразіть у таблиці, поданій нижче.

Таблиця 1

№ п/п	Клас	Назва навчального предмету	Тема

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бібик Н., Коваль Н. (2005) «Основи здоров'я» в початковій школі: методичний коментар // Початкова школа. № 10. С. 42-43.
2. Бойченко Т., Колотій Н. (2004) Викладання курсу «Основи здоров'я» в загально-освітніх навчальних закладах (експериментальний навчально-методичний посібник для вчителів). К. : ДІП СМ, УІСД. 244 с.
3. Воронцова Т.В., Пономаренко В.С. (2005) Основи здоров'я: Вправи для учнів. К. : Алатон. 120с.
4. Воронцова Т.В., Пономаренко В.С. (2005) Основи здоров'я. 5 клас: посібник для вчителя. К.: Алатон. С.17-18, 44-50.
5. Горащук В.П. (2005) Теоретичні підходи до формування культури здоров'я школярів // Основи здоров'я і фізична культура. №5. С. 58-61.
6. Горяня Л.І. (2005) Педагогічні умови організації навчально-виховного процесу курсу «Основи здоров'я» // Основи безпеки життєдіяльності. № 1. С.,61-63.
7. Єресько О.В. (2005) Особливості змісту шкільного предмета «Основи здоров'я // Основи здоров'я і фізична культура. № 2.С. 56-59.
8. Капранова Г. (2009) Як бути здоровим та успішним учнем. Науково-методичні рекомендації для вчителів // Здоров'я і фізична культура. № 11. С.3-47.
9. Основи здоров'я : програма для загальноосвітніх навчальних закладів 5-9 класів. К.: Перун, 2005. 40с. (Затверджено листом МОНУ від 23.12.2004 №1/11-6611)
10. Основи здоров'я : програма для загальноосвітніх навчальних закладів 5-9 класів. К.: Видавничий дім «Освіта», 2013. 48с. (Затверджено наказом МОНмолодьспорту України від 06.06.2012 №664)
11. Основи здоров'я : програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 класи // Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1-4 класи. К.: Освіта, 2012. С.314-330.
12. Погорелова Л.В. (2016) Особливості викладання основ здоров'я в умовах модернізації сучасної освіти. Миколаїв: ОІППО. 60с.
13. Холодова Н.О. (2008) Порадник учителю основ здоров'я: методичні рекомендації та орієнтовне планування уроків основ здоров'я (5-9 класи). Харків: ХОНМІБО. 108 с.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ № 3-4

**Тема: АНАЛІЗ КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНОГО ПЛАНУВАННЯ
КУРСУ «ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я»**

Мета: розширити й систематизувати знання щодо змісту та наповнення календарно-тематичного планування «Основ здоров'я» у 1-9 класах; розвивати уміння творчого мислення, навички розумової праці, уміння використовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань, виховувати інтерес до вивчення дисципліни та до обраної професії.

Питання для контролю знань:

- 1) Які навчальні плани для ефективної організації навчально-виховного процесу в середніх закладах освіти має уміти скласти вчитель?
- 2) Що містить перспективний (річний) план?
- 3) Що містить тематичний план вчителя?
- 4) Що таке урочне планування?
- 5) У який план учитель може вносити зміни?
- 6) Назвіть схему плану уроку з «Основ здоров'я».

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ:

- 1) Проаналізуйте календарно-тематичне планування з «Основ здоров'я» для 1 класу.
- 2) Проаналізуйте календарно-тематичне планування з «Основ здоров'я» для 2 класу.
- 3) Проаналізуйте календарно-тематичне планування з «Основ здоров'я» для 3 класу.
- 4) Проаналізуйте календарно-тематичне планування з «Основ здоров'я» для 4 класу.
- 5) Проаналізуйте календарно-тематичне планування з «Основ здоров'я» для 5 класу.
- 6) Проаналізуйте календарно-тематичне планування з «Основ здоров'я» для 6 класу.
- 7) Проаналізуйте календарно-тематичне планування з «Основ здоров'я» для 7 класу.
- 8) Проаналізуйте календарно-тематичне планування з «Основ здоров'я» для 8 класу.
- 9) Проаналізуйте календарно-тематичне планування з «Основ здоров'я» для 9 класу.

Зразок 1 календарно-тематичного планування з «Основ здоров'я» для 6 класу

Основи здоров'я 6 клас
(1 година на тиждень, 35 – на рік, 4 години – резервний час)
6 кл. Основи здоров'я. І.Д.Бех, Т.В. Воронцова, Алатор, 2014

№	ТЕМА	Дата	Примітка
Розділ 1. Здоров'я людини			
1.	Життя і здоров'я людини		
2.	Досліджуємо ризики і небезпеки		
3.	Світ навколо тебе		
4.	Природа і здоров'я		
5.	Здоров'я і технічний прогрес		
Розділ 2. Фізична складова здоров'я			
6.	Продукти харчування і здоров'я		
7.	Харчовий раціон		
8.	Проблеми неправильного харчування		
9.	Особиста гігієна		
10.	Узагальнення з розділу «Здоров'я людини. Фізична складова здоров'я»		
Розділ 3. Психічна і духовна складові здоров'я			
11.	Розвиток підлітка. Звички і здоров'я		
12.	Самооцінка і здоров'я людини		
13.	Вчимося приймати рішення. Як розпізнати рекламні хитрощі		
14.	Правда про тютюн, алкоголь і наркотики		
15.	Як протидіяти тиску однолітків. Як зробити внесок у боротьбу з ВІЛ/СНІДом		
16.	Узагальнення з розділу «Психічна і духовна складові здоров'я»		
II семестр			
Розділ 4. Соціальна складова здоров'я			
Тема 1. Соціальний добробут			
17.	Спілкування і здоров'я		
18.	Стилі спілкування		
19.	Навички спілкування		
20.	Стосунки і здоров'я		
21.	Види і наслідки конфліктів		
22.	Як владнати конфлікт		
23.	Підліткові компанії		
24.	Узагальнення з теми «Соціальна складова здоров'я»		
Тема 2. Безпека в побуті й навколишньому середовищі. Безпека в побуті			
25.	Безпека твого дому		
26.	Пожежна безпека твоєї оселі		
27.	Як поводитися під час пожежі		
28.	Підприємства у твоєму населеному пункті		
29.	Ти велосипедист		
30.	Безпека руху велосипедиста		
31.	До кого звертатись по допомогу		
32.	Як допомогти потерпілому		
33.	Узагальнення з теми «Безпека в побуті й навколишньому середовищі»		
34.	Повторення теми «Здоров'я людини»		
35.	Повторення теми «Фізична складова здоров'я»		

Зразок 2 календарно-тематичного планування з «Основ здоров'я» для 8 класу

(35 годин, 4 години – резервний час)

8 кл. Основи здоров'я. І.Д.Бех, Т.В. Воронцова, Алатон, 2016;

№	Тема	Дата	Примітка
І семестр			
Розділ 1. Здоров'я людини			
1.	На порозі дорослого життя		
2.	Порятунок і захист людей у надзвичайних ситуаціях		
3.	Ти — рятувальник		
4.	Абетка домедичної допомоги		
5.	Як уникнути ризику ВІЛ-інфікування		
6.	Надання домедичної допомоги у надзвичайних ситуаціях		
7.	Узагальнення з розділу «Здоров'я людини»		
Розділ 2. Фізична складова здоров'я			
8.	Оздоровчі системи		
9.	Фізична активність і здоров'я		
10.	Раціональне харчування		
11.	Безпека харчування		
12.	Перша допомога при харчових отруєннях та кишкових інфекціях		
13.	Узагальнення з розділу «Фізична складова здоров'я»		
Розділ 3. Психічна й духовна складові здоров'я			
14.	Розвиток особистості		
15.	Формування системи цінностей		
II семестр			
16.	Краса і здоров'я		
17.	Уміння вчитися		
18.	Розвиток пам'яті та уваги		
19.	Узагальнення з розділу «Психічна й духовна складові здоров'я»		
Розділ 4. Соціальна складова здоров'я			
Тема 1. Соціальний добробут			
20.	Стать і статеві ролі		
21.	Стосунки між статями		
22.	Ризики статевого дозрівання		
23.	Відмова від небезпечних пропозицій		
24.	Протидія сексуальному насиллю		
25.	Узагальнення з теми «Соціальний добробут»		
Тема 2. Безпека в побуті й навколишньому середовищі			
26.	Організація дорожнього руху		
27.	Мотоцикл і безпека		
28.	Проблема чистої води		
29.	Проблема чистого повітря		
30.	Проблема чистої землі		
31.	Закони і правоохоронні органи України		
32.	Правова відповідальність неповнолітніх		
33.	Самозахист і допустима самооборона		
34.	Деструктивні угруповання і тероризм. Інформаційна безпека		
35.	Узагальнення з теми «Безпека в побуті й навколишньому середовищі»		

ТВОРЧЕ ЗАВДАННЯ:

1. Складіть календарно-тематичний план вивчення курсу «Основи здоров'я» в початковій та середній школі по семестрам, використовуючи навчальні програми та підручники

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бібик Н., Коваль Н. (2005) «Основи здоров'я» в початковій школі: методичний коментар // Початкова школа. № 10. С. 42-43.
2. Бойченко Т., Колотій Н. (2004) Викладання курсу «Основи здоров'я» в загальноосвітніх навчальних закладах (*експериментальний навчально-методичний посібник для вчителів*). К. : ДП СМ, УІСД. 244 с.
3. Воронцова Т.В., Пономаренко В.С. (2005) Основи здоров'я. 5 клас: *посібник для вчителя*. К.: Алатон. С.17-18, 44-50.
4. Горяня Л.І. (2005) Педагогічні умови організації навчально-виховного процесу курсу «Основи здоров'я» // Основи безпеки життєдіяльності. № 1. С.,61-63.
5. Капранова Г. (2009) Як бути здоровим та успішним учнем. Науково-методичні рекомендації для вчителів // Здоров'я і фізична культура. № 11. С.3-47.
6. Основи здоров'я : програма для загальноосвітніх навчальних закладів 5-9 класів. К.: Перун, 2005. 40с. (Затверджено листом МОНУ від 23.12.2004 №1/11-6611)
7. Основи здоров'я : програма для загальноосвітніх навчальних закладів 5-9 класів. К.: Видавничий дім «Освіта», 2013. 48с. (Затверджено наказом МОНмолодьспорту України від 06.06.2012 №664)
8. Основи здоров'я : програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 класи // Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1-4 класи. К.: Освіта, 2012. С.314-330.
9. Погорєлова Л.В. (2016) Особливості викладання основ здоров'я в умовах модернізації сучасної освіти. Миколаїв: ОІППО. 60с.
10. Холодова Н.О. (2008) Порадник учителю основ здоров'я: *методичні рекомендації та орієнтовне планування уроків основ здоров'я (5-9 класи)*. Харків: ХОНМІБО. 108 с.
11. <https://vseosvita.ua/library/kalendarno-tematicne-planuvanna-urokiv-osnov-zdorova-v-4-klasi-za-pidrucnikom-ovgnatuk-47586.html>
12. <https://naurok.com.ua/kalendarno-tematiche-planuvannya-z-osnov-zdorov-ya-1-klas-50720.html>
13. <https://naurok.com.ua/osnovi-zdorov-ya-5-9-klasi-2018-2019-n-r-57611.html>
14. <https://naurok.com.ua/kalendarne-planuvannya-z-osnov-zdorov-ya-5-klas-77951.html>
15. <https://naurok.com.ua/kalendarno-tematiche-planuvannya-40394.html>

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ № 5-6

Тема: АНАЛІЗ ЗМІСТУ ТА СТРУКТУРИ ЧИННИХ ПІДРУЧНИКІВ З КУРСУ «ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я». РОБОТА З ПІДРУЧНИКАМИ

Мета: закріпити набуті теоретичні знання з теми; розширити та поглибити знання студентів щодо структури шкільного підручника з «Основ здоров'я» для початкової та середньої школи; розвивати уміння,

навички розумової праці, творчого мислення, уміння використовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань.

Питання для контролю знань:

- 1) У які два великі відділи поєднуються всі структурні компоненти навчального підручника?
- 2) Який компонент підручника поділяється на основний, додатковий і пояснювальний?
- 3) Що відносить до позатекстового компоненту підручника?
- 4) За ступенем пізнавальної активності учнів роботу з підручником можна розподілити на...
- 5) Доприйомів роботи з текстом підручника відносять...

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ:

1. Проаналізуйте чинні підручники з курсу «Основи здоров'я» для початкової та середньої школи за схемою, поданою нижче. Аналіз підручників представити перед аудиторією.
2. Ознайомившись зі змістом підручників, розкрийте змістове наповнення розділів «Здоров'я людини», «Фізична складова здоров'я», «Соціальна складова здоров'я» та «Психічна та духовна складова здоров'я» за планом:

ПЛАН:

НАЗВА РОЗДІЛУ

- ❖ поняття, які мають засвоїти учнів (тобто учень повинен *знати*);
- ❖ учень повинен *виконувати*... (наприклад, виконувати правила розпорядку дня; виконувати правила спілкування з рідними тощо);
- ❖ *практичні навички* (тобто вміння надавати допомогу людям із особливими потребами тощо);
- ❖ учні повинні вміння *вимірювати* (наприклад, зріст, вагу тощо).

СХЕМА АНАЛІЗУ ПІДРУЧНИКА

1. Зовнішнє оформлення підручника, якість форзаців.
2. Наявність і якість ілюстрацій, малюнків в підручнику.
3. Інформаційна функція
 - відповідність змісту навчального матеріалу сучасним вимогам;
 - новизна навчального та художнього матеріалу;
 - якість теоретичного матеріалу, його пізнавальне значення.
4. Мотиваційна функція:
 - наявність матеріалу, що сприяє розвитку інтересу в учнів;
 - відповідність навчального матеріалу віковим можливостям школярів;
 - наявність засобів емоційного впливу;

- захопливість форми викладу матеріалу;
- наявність матеріалу, що спирається на життєвий досвід учнів.

5. Функція навчання школяра самостійної роботи з книгою:

- наявність матеріалу або вказівок в підручнику, що допомагають учневі працювати з книгою;
- наявність зразків правильного виконання завдань;
- наявність завдань, які допомагають здійснити самоконтроль знань і умінь.

6. Розвиваюча функція підручника:

- виклад навчального матеріалу як системи, що сприяє розвитку різнобічних здібностей учнів;
- наявність в навчальному матеріалі, в методичному апараті проблемних питань і завдань;
- наявність матеріалу і завдань, що сприяють пізнавальної активності, самостійності учнів.

7. Функція управління діяльністю вчителя:

- послідовність і доцільність навчального матеріалу;
- наявність внутріпредметних і міжпредметних зв'язків;
- відображення специфіки підручника в національній школі;
- наукова обґрунтованість змісту і структури підручника;
- узгодженість з реальними можливостями навчального процесу.

ТВОРЧЕ ЗАВДАННЯ:

1. Розробіть завдання до підручників «Основи здоров'я» (1-9 класи):

- 1) робота з текстом;
- 2) робота з ілюстраціями;
- 3) робота з апаратом орієнтування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бех І.Д., Воронцова Т.В., Пономаренко В.С., Страшко С.В. (2016) Основи здоров'я : підручник для 8 класу загальноосвіт. навч. закл. К.: Видавництво «Алатон». 184с.
2. Бех І.Д., Воронцова Т.В., Пономаренко В.С., Страшко С.В. (2014) Основи здоров'я : підручник для 6 класу загальноосвіт. навч. закл. К.: Видавництво «Алатон». 200с.
3. Бібик Н., Коваль Н. (2005) «Основи здоров'я» в початковій школі: методичний коментар // Початкова школа. № 10. С. 42-43.
4. Бойченко Т., Колотій Н. (2004) Викладання курсу «Основи здоров'я» в загально-освітніх навчальних закладах (експериментальний навчально-методичний посібник для вчителів). К. : ДІП СМ, УІСД, 244 с.
5. Воронцова Т.В., Пономаренко В.С. (2005) Основи здоров'я. 5 клас: посібник для вчителя. К.: Алатон. С.17-18, 44-50.
6. Гущина Н.І., Василенко С.В., Колотій Л.П. (2016) Основи здоров'я : підручник для 8 класу загальноосвіт. навч. закл. Х.: ФОЛЮ. 176с.
7. Гущина Н.І., Василенко С.В., Колотій Л.П. (2017) Основи здоров'я : підручник для 9 класу загальноосвіт. навч. закл. Х.: ТОВ «СИЦІЯ». 197с.
8. Єресько О.В.(2005) Особливості змісту шкільного предмета «Основи здоров'я // Основи здоров'я і фізична культура. № 2.С. 56-59.

9. Холодова Н.О. (2008) Порадник учителю основ здоров'я: методичні рекомендації та орієнтовне планування уроків основ здоров'я (5-9 класи). Харків: ХОНМБО. 108 с.
10. <https://pidruchnyk.com.ua/562-osnovi-zdorovya-6klas-boychenko-2014.html>
11. <https://pidruchnyk.com.ua/193-osnovi-zdorovya-boychenko-koval-divak-6-klas.html>
12. <https://pidruchnyk.com.ua/129-osnovi-zdorovya-beh-voroncova-ponomarenko-strashko-5-klas.html>
13. <https://pidruchnyk.com.ua/152-osnovi-zdorovya-boychenko-vasilenko-guschina-5-klas.html>
14. <https://4book.org/uchebniki-ukraina/9-klas/pidruchnik-osnovi-zdorovya-9-klas-taglina-2017>
15. https://portfel.info/load/9_klas/osnovi_zdorovja/voroncova/126-1-0-284

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ № 7-8

Тема: ПРИНЦИПИ, МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я

Мета: закріпити набуті теоретичні знання з теми; закріпити знання студентів щодо розуміння головних принципів і методів навчання «Основ здоров'я»; розвиток умінь і навичок застосовувати різноманітні методи та засоби навчання у ході певного конкретного уроку; виховання інтересу студентів до вивчення дисципліни та до обраної професії.

Питання для контролю знань:

- 1) Дайте визначення поняттю «дидактичні принципи навчання».
- 2) Назвіть й охарактеризуйте основні принципи навчання.
- 3) Дайте визначення поняттю «методи навчання».
- 4) За особливостями навчально-пізнавальної діяльності учнів методи навчання поділяються на ...
- 5) Суть якого методу полягає у тому, щовчитель формулює проблему та вирішує її, а школярі лише стежать за ходом творчого пошуку (тобто учням подається певний «еталон творчого мислення»)?
- 6) Який метод навчання передбачає те, щовчитель дає завдання, у процесі виконання якого школярі здобувають уміння застосовувати знання за зразком?
- 7) Методи навчання за логікою передачі та сприймання навчальної інформації поділяються на...
- 8) До основних методів формування пізнавального інтересу належать...
- 9) Назвіть переваги методів усного та письмового контролю знань учнів.
- 10) За джерелом отримання знань методи навчання поділяються на ...

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ:

1. Взяти участь у дискусії на тему «Чи варто поєднувати різні методи навчання на одному й тому ж уроці».

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ:

1. У підручнику обрати тему одного уроку й продемонструвати взаємозв'язок різних методів навчання.
2. Проаналізувавши підручник, знайти тему уроку, на якому можна застосувати дослідницький метод навчання.
3. На прикладі одного уроку продемонструвати пояснення нового навчального матеріалу за допомогою частково-пошукового методу навчання.
4. До 2-3 тем у підручнику (вибір тем здійснюють студенти самостійно) «Основи здоров'я» розробіть питання для усного та письмового опитування вивченої теми.
5. Скласти контрольні завдання для тематичного оцінювання знань учнів (вибір класу – самостійно).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бібік Н., Коваль Н. (2005) «Основи здоров'я» в початковій школі: методичний коментар // Початкова школа. №10.С.47.
2. Богданова Г. (2007) Підготовка вчителів до формування в учнів життєвих навичок // Здоров'я та фізична культура. № 9. С. 6-7.
3. Васюков Ю. (2005) Концепція розвитку фізичного виховання в загальноосвітніх школах // Здоров'я та фізична культура. № 6. С. 1, 3-5.
4. Гриньова М.В. (2003) Методика викладання валеології: навчально-методичний посібник. Полтава: АСМІ. С.39-61.
5. Дерев'яно В.В. (2005) Особливості викладання інтегрованого курсу «Основи здоров'я» // Безпека життєдіяльності. №10. С. 53-55.
6. Лист МОН України від 17.08.2016 1/9-437 «Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у загальноосвітніх навчальних закладах» [Режим доступу]: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/6119>
7. Пометун О.М., Пироженко Л.В. (2004) Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: [наук.-метод. посіб.]. К.: А. С. К.. 185 с.
8. Рибальченко С.Є. (2010) Формування культури здоров'я учнів засобами інноваційних технологій. Модель навчального закладу – Школа сприяння здоров'ю. Х.: Основа. С.83-89. (Б-ка журналу «Початкове навчання та виховання»; Вип.5).

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ №9-10**Тема: ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ**

Мета: ознайомити студентів із інтерактивними методами; розвиток умінь застосовувати інтерактивні методи навчання на практиці.

Питання для контролю знань:

- 1) Дайте визначення поняттю «інтерактивне навчання».
- 2) Дайте визначення поняттю «інтерактивні методи навчання».
- 3) Назвіть правила, яких необхідно дотримуватися під час застосування інтерактивних методів навчання.
- 4) Охарактеризуйте основні інтерактивні методи навчання, які використовуються на уроках «Основ здоров'я».

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ:

1. Заслухати повідомлення на тему «Інтерактивні методи навчання, їх застосування на уроках з основ здоров'я».
2. Обґрунтуйте переваги застосування інтерактивних методів навчання поряд із звичайними методами.

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ:

1. На прикладі 1-2 тем (теми та клас – на вибір студента) представити актуалізацію опорних знань за допомогою застосування методу мозкової атаки.
2. На прикладі 1-2 тем (теми та клас – на вибір студента) представити узагальнення здобутих на уроці знань за допомогою застосування методу мозкової атаки.
3. На прикладі однієї теми (тема й клас – на вибір студента) продемонструвати застосування такого інтерактивного методу як робота в групах.
4. На прикладі однієї теми (тему й клас – на вибір студента) продемонструвати повідомлення нових знань з даної теми у вигляді рольової гри.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Пометун О.І.* (2007) Енциклопедія інтерактивного навчання. К., 144с.
2. Уроки для стійкого розвитку: посібник для вчителя навч. курсу за вибором для учнів 8-го кл. / авт.-уклад.: О.І. Пометун та ін. Видання друге. К.: Логос, 2010. 79с.
3. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. К.: Шкільний світ, 2011, 24с.
4. *Пометун О., Пироженко Л.* (2004) Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ «Видавництво А.С.К.»
5. *Пометун О.І.*(2007) Енциклопедія інтерактивного навчання.К., 123с.
6. *Пилипенко В., Коваленко О.* (2007) Особистісно орієнтовані технології у школі. Харків, „Основа”, 213с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 11

Тема: ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ «ОСНОВ ЗДОРОВ'Я».
КЛАСИФІКАЦІЯ УРОКІВ

Мета: формування в студентів уміння розрізняти різні форми організації навчання «Основ здоров'я»; закріпити знання щодо класифікації уроків та їх структури; навчити студентів правильно формулювати мету уроку для кожної теми; обирати необхідне обладнання.

Питання для контролю знань:

- 1) Обираємо двох студентів і даємо кожному з них завдання: першому довести позитивні риси індивідуально-групової форми організації навчання, а іншому негативні.
- 2) Обираємо двох студентів і даємо кожному з них завдання: першому довести позитивні риси класно-урочної системи, а іншому негативні.
- 3) Розташуйте форми організації навчання у хронології:
 - класно-урочна система
 - групова
 - індивідуальна
 - індивідуально-групова
- 4) Від чого залежить мета уроку?
- 5) Яка форма організації описана нижче?
Ремісник брав собі учня, який жив у його будинку й навчався ремесла.
- 6) Яка форма організації навчання описана нижче?
Чітка організаційна структура, вчитель працює з групою учнів, сприятливі умови для взаємного навчання, виховання.
- 7) До яких форм організації навчання відносять урок, роботу в майстерні, роботу на пришкольній дослідній ділянці, роботу в лабораторії?
- 8) До яких форм організації навчання відносять екскурсію, домашню роботу, заняття на підприємствах?
- 9) За якою класифікацією форми організації навчання поділяються на вікторини, конкурси, олімпіади, предметні вечори, факультативи, предметні гуртки.
- 10) У сучасній школі традиційно виділяють:
 - ❖ уроки індивідуальної роботи;
 - ❖ урок-лекція;
 - ❖ урок формування умінь і навичок;
 - ❖ урок ілюстрації навчального матеріалу;
 - ❖ урок контролю знань;
 - ❖ урок-диспут

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ:

1. Характеристика різних типів уроків (уроку засвоєння нових знань, уроку формування умінь і навичок, уроку застосування знань, умінь і навичок, уроку узагальнення і систематизації знань, уроку перевірки і корекції знань, умінь і навичок, комбінованого уроку).

ТВОРЧЕ ЗАВДАННЯ:

- 1) Сформулюйте мету до обраних 2-3 тем (теми та клас – на вибір студента).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гнатюк О.В. (2012) Уроки з основ здоров'я в 1 класі : посіб. для вчителя. К.: Генеза. 184 с.
2. Гнатюк О.В. (2013) Уроки з основ здоров'я в 2 класі : посіб. для вчителя. К.: Генеза. 174 с.
3. Гнатюк О.В. (2014) Уроки з основ здоров'я в 3 класі : посіб. для вчителя. К.: Генеза. 114 с.
4. Гонтаровська Н. (1999) Оздоровча програма у шкільній системі освіти // Директор школи. № 45. С.56-59.
5. Єресько О. (2005) Методичні рекомендації щодо вивчення предмета «Основи здоров'я» // Здоров'я та фізична культура. № 6. С. 13-15.
6. Єресько О.В. (2005) Особливості змісту шкільного предмета «Основи здоров'я» // Основи здоров'я і фізична культура. 2005. № 2. С. 8 – 11.
7. Кириленко С.В. (2004) Уроки здоров'я. Х.: «Скорпіон». 88 с.
8. Лист МОН України від 17.08.2016 1/9-437 «Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у загальноосвітніх навчальних закладах» [Режим доступу]: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/6119>
9. Методичний порадник: форми і методи навчання [Текст] (2005) / Автор-укладач Б. О. Житник.- Х.: Вид. група «Основа». 128 с.
10. Митіна О.П. (2006) Здоров'язберігаючі технології сьогодні і завтра [текст] // Початкова школа. № 6. С. 56-59.
11. Міжгалузева комплексна програма «Здоров'я нації». Затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 10 січня 2002 р. №4. К.: МОЗ України, 2002. 86 с.
12. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням О.Я. Савченко, М.С. Вашуленко, Н.М. Бібік та ін. К.: Педагогічна думка, 2012. 160 с.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ № 12-14**Тема: УРОК – ОСНОВНА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ОСНОВ ЗДОРОВ'Я**

Мета: закріпити й систематизувати знання студентів щодо основної форми організації навчально-виховної роботи з «Основ здоров'я»; поглиблення й закріплення знань щодо розуміння головних вимог до уроку з «Основ здоров'я»; виробити навички розробляти план-конспект уроку; навчити студентів проводити уроки з «Основ здоров'я»; розвиток логічного мислення студентів під час виконання самостійної роботи за темою практичного заняття.

Питання для контролю знань:

- 1) Назвіть основні ознаки уроку. Викресліть зайві:
 - ❖ постійний склад учнів;

- ❖ наявність класної кімнати;
- ❖ наявність необхідного навчального обладнання;
- ❖ поєднання навчання з вихованням;
- ❖ забезпечення перевірки знань;
- ❖ наявність хоча б 10 учнів;
- ❖ керівна роль вчителя;
- ❖ індивідуальний підхід до кожного учня;
- ❖ наявність розкладу;
- ❖ обов'язкова наявність комп'ютера;
- ❖ присутність усіх учнів;
- ❖ самостійна робота школярів;
- ❖ присутність на уроці завуча

- 2) У чому полягає комплексність підготовки вчителя до уроку?
- 3) Назвіть етапи підготовки вчителя до уроку.
- 4) Особливість підготовки вчителя до відкритого уроку? Чим вона відрізняється від підготовки до звичайного уроку?
- 5) Назвіть фактори, які визначають високий рівень пізнавальної діяльності й самостійності учнів.
- 6) Від чого залежить ефективність уроку?
- 7) Як ви гадаєте, які хвилини уроку є найважчими для учнів?
- 8) Як ви гадаєте, які хвилини є найважчими для вчителя?
- 9) Вкажіть місце і роль домашнього завдання в системі освіти.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ:

1. Письмово проаналізувати урок із «Основ здоров'я» за схемою, поданою нижче.

СХЕМА АНАЛІЗУ УРОКУ

1. Дата.
2. Клас, школа.
3. Предмет.
4. Учитель.
5. Мета відвідування (контроль навчального процесу; обмін досвідом; ознайомлення з методикою опитування, викладання нового матеріалу, застосування ТЗН і наочних посібників, закріплення вивченого матеріалу, контролю і перевірки вивченого).
6. Навчальна документація вчителя (календарно-тематичні плани, поурочний план, план-конспект, класний журнал).
7. Обстановка у класі (підготовленість дошки, робочих місць учнів, наочних посібників, ТЗН, санітарно-гігієнічні норми тощо).
8. Зовнішній вигляд учнів.
9. Тема уроку. Відповідність програмі, календарно-тематичному плану.

10. Мета уроку (навчальна, розвивальна, виховна).
11. Очікуваний результат.
12. Тип уроку (урок засвоєння нових знань; урок формування вмінь; урок застосування знань, умінь; урок узагальнення і систематизації; урок контролю і корекції; комбінований).
13. Обладнання. Наочність. Доцільність використання. Відповідність навчальним, естетичним, гігієнічним вимогам.
14. Зміст уроку та його структура (доцільність типу уроку та його структури, послідовність та доступність викладання, зв'язок з іншими предметами, зв'язок з попереднім матеріалом, зв'язок з життям і практикою):
 - 14.1. Організація класу.
 - 14.2. Повідомлення теми, мети; мотивація навчальної діяльності; прогнозування результатів.
 - 14.3. Перевірка вивченого матеріалу. Опитування (фронтальне, індивідуальне, усне, письмове, комбіноване).

Результати опитування

№ з/п	Прізвище, ім'я учня	Оцінка	Примітка

- 14.4. Актуалізація опорних знань.
- 14.5. Первинне усвідомлення навчального матеріалу.
- 14.6. Узагальнення і систематизація знань.
- 14.7. Підсумок.
- 14.8. Домашнє завдання (доцільність, обсяг, пояснення його виконання, різнорівневі завдання, додаткові, творчі, завдання на вибір).
15. Висновки по уроку (рівень проведення уроку; досягнення мети; методи, прийоми навчання; використання інноваційних технологій; шляхи закріплення і вдосконалення позитивних якостей уроку; шляхи усунення недоліків).
 16. Обмін досвідом.
 17. Урок відвідав (ПБ, посада).
 18. З аналізом уроку ознайомлений (ПБ, підпис).

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ:

1. На Вашу думку чим обумовлена багатоваріативність структури уроку?
2. Обираємо 2-х студентів. Одному з них даємо завдання назвати переваги уроку як основної форми організації навчання в сучасній школі, а іншому – назвати недоліки.
3. Обґрунтуйте вимоги до пояснення вчителем нового навчального матеріалу.
4. Розробити план-конспект уроку (тему та клас студенти обирають самостійно) та провести в аудиторії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Абаскалова Н.П.* (2000) Теория и практика формирования здорового образа жизни учащихся и студентов в системе „школа – вуз” : автореф. дис. на соиск. учен. степ. д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 – „Загальна педагогіка та історія педагогіки” / Н.П. Абаскалова. Барнаул. 40 с.
2. *Гнатюк О.В.* (2012) Уроки з основ здоров'я в 1 класі : *посіб. для вчителя*. К.: Генеза. 184 с.
3. *Гнатюк О.В.* (2013) Уроки з основ здоров'я в 2 класі : *посіб. для вчителя*. К.: Генеза. 174 с.
4. *Гнатюк О.В.* (2014) Уроки з основ здоров'я в 3 класі : *посіб. для вчителя*. К.: Генеза. 114 с.
5. *Гонтаровська Н.* (1999) Оздоровча програма у шкільній системі освіти // Директор школи. № 45. С.56-59.
6. *Єресько О.* (2005) Методичні рекомендації щодо вивчення предмета «Основи здоров'я» // Здоров'я та фізична культура. № 6. С. 13-15.
7. *Єресько О.В.* (2005) Особливості змісту шкільного предмета «Основи здоров'я» // Основи здоров'я і фізична культура. 2005. № 2. С. 8 – 11.
8. *Іонова О.М.* (2005) Функції шкільної освіти і здоров'я дитини // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : Матеріали III Міжнар. наук.-практ. Конф. Харків : ХНУ. Т.1. С. 98–103.
9. *Кириленко С.В.* (2004) Уроки здоров'я. Х.: «Скорпіон». 88 с.
10. *Коваль Н.* (2012) Навчання «Основ здоров'я» молодших школярів на засадах компетентнісного підходу [Текст] : [проблема реалізації компетентнісного підходу в процесі навчання «Основ здоров'я» в початковій школі] // Початкова школа. №9. С.1-6.
11. Концепція формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді // Наказ МОН України від 21.07.2004 № 605.
12. Лист МОН України від 17.08.2016 1/9-437 «Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у загальноосвітніх навчальних закладах» [Режим доступу]: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/6119>
13. *Методичний порадник: форми і методи навчання* [Текст] (2005) / Автор-укладач Б. О. Житник. – Х.: Вид. група «Основа». 128 с.
14. *Митіна О.П.* (2006) Здоров'язберігаючі технології сьогодні і завтра [текст] // Початкова школа. № 6. С. 56-59.
15. Міжгалузева комплексна програма «Здоров'я нації». Затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 10 січня 2002 р. №4. К.: МОЗ України, 2002. 86с.
16. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням О.Я. Савченко, М.С. Вашуленко, Н.М. Бібік та ін. К.: Педагогічна думка, 2012. 160с.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ №15-16

Тема: НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ ОСВІТИ. ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ ОСВІТИ

Мета: ознайомити студентів із кардинальними проблемами охорони здоров'я в Україні, зі складністю сучасної демографічної ситуації; висвітлити провідну роль профілактичної освіти у підвищенні рівня громадського здоров'я; обґрунтувати необхідність профілактичної роботи з дітьми;

формувати уміння й навички виконання різних видів майбутньої професійної діяльності.

Питання для контролю знань:

- 1) Назвіть фактори, які можуть впливати на ступінь уразливості та ризику поведінки дітей.
- 2) Які ознаки профілактичних програм, що існують за кордоном та в Україні.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ:

1. Заслухати й обговорити доповіді студентів на теми:

- 1) Профілактична освіта і подолання кризи здоров'я в Україні.
- 2) Пандемія інфекційних захворювань.
- 3) Учнівська молодь – пріоритетна група для профілактичної роботи.
- 4) Вимоги до змісту профілактичних програм.

2. Охарактеризувати рівень епідеміологічних показників оцінки впливу проведеної профілактичної виховної та освітньої роботи.

3. Охарактеризувати рівень поведінкових практик учнівської молоді оцінки впливу проведеної профілактичної виховної та освітньої роботи.

4. Охарактеризувати рівень детермінант поведінки оцінки впливу проведеної профілактичної виховної та освітньої роботи.

5. Огляд законодавства України і головних нормативних документів у сфері освіти щодо профілактичної роботи.

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ:

- 1) Обговорити дані дослідження «Здоров'я та поведінкові орієнтації учнівської молоді», яке провів український інститут соціальних досліджень ім. О.Яременка за підтримки представництва дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні.
- 2) Розробити рекомендації батькам щодо збереження здоров'я дітей 3-5 років.
- 3) Розробити рекомендації батькам щодо збереження здоров'я молодших школярів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Інформаційний бюлетень «ВІЛ-інфекція в Україні» № 37, Київ – 2012, Український центр профілактики і боротьби зі СНІДом Міністерства охорони здоров'я України, Інститут епідеміології та інфекційних хвороб ім. Л. В. Громашевського НАМН України.
2. Інформаційний бюлетень «ВІЛ-інфекція в Україні» № 41, Київ – 2014, Український центр профілактики і боротьби зі СНІДом Міністерства охорони здоров'я України, Інститут епідеміології та інфекційних хвороб ім. Л. В. Громашевського НАМН України.

3. Концепція освіти «рівний-рівному» щодо здорового способу життя серед молоді України (автори: В. М. Оржиховська, О. І. Пилипенко, Л. І. Андрущак)
4. *Крамаренко С.Г.* (2002) Інтерактивні техніки навчання як засіб розвитку творчого потенціалу учнів // Відкритий урок. № 5/6.
5. *Кривцова С.В., Мухаматуліна Е.А.* (1997) Тренінг. Навьки конструктивного взаємодія с подростками // Практическое руководство для школьного психолога.
6. *Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шнак О.Т.* (2000) Сучасні педагогічні технології. К., 368с.
7. Науково-методичний посібник / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. За ред. О. І. Пометун. К.: Видавництво А. С. К. , 2004. 192 с. ISBN 966-8291-48-4.
8. *Остапчук Д., Мирончук Н.М.* (2014) Інтерактивні методи навчання у вищих навчальних закладах // Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном : збірник наукових праць / за заг. ред. д.п.н., проф. С. С. Вітвицької, к.п.н., доц. Н. М. Мирончук. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. С. 140-143.
9. Посібник для проведення тренінгу «Формування толерантного ставлення до ВІЛ-позитивних дітей у системі шкільної та дошкільної освіти»: для слухачів курсів підвищення кваліфікації, вчителів усіх педагогічних спеціальностей та вихователів дитячих садків / А. М. Бойко, О. В. Дудіна, Г. О. Притиск та ін. Вид. 2-ге, перероб. і доповн. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2013. 120с.
10. Програма факультативного курсу «Сприяння просвітницькій роботі «рівний–рівному» серед молоді України щодо здорового способу життя»: Навч.-метод. посібн. / Н. О. Лещук, Ж. В. Савич. К.: Наш час, 2007. 52 с.
11. *Саган О.*(2002) Інтерактивні методи навчання як засіб формування навчальних умінь молодших школярів // Початкова школа. № 3. С.23-27.
12. Стан здоров'я жіночого населення в Україні за 2012 рік, Міністерство охорони здоров'я України, Центр медичної статистики МОЗ України, Київ – 2013.
13. UNESCO's Shortguide to The Essential Characteristics of Effective HIV Prevention, UNESCO, 2010.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ № 17-18

Тема: ЗМІСТ ПРЕВЕНТИВНОЇ ОСВІТИ ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Мета: ознайомити студентів із сучасними підходами щодо проблем превентивного виховання в школі та можливостями реалізації превентивного виховання учнівської молоді в школі; поглибити знання щодо функцій та рівнів превентивного виховання; розглянути шляхи створення умов для впровадження інноваційних технологій з питань превентивного виховання; виховувати інтерес до вивчення дисципліни й до обраної професії.

Питання для контролю знань:

1. Назвіть основні завдання превентивного виховання.
2. Що є основними положеннями превентивного виховання?
3. Якими факторами зумовлена необхідність формування правової культури учнів?

4. За допомогою яких факторів забезпечується ріст ефективності превентивного виховання учнів.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ:

- 1) Охарактеризуйте роль класного керівника у превентивному вихованні учнівської молоді.
- 2) Розглянути наказ МОН України від 01.06.2009 №457 «Про затвердження плану заходів Міністерства освіти і науки України з виконання Загальнодержавної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009–2013 роки».
- 3) Розглянути рекомендації з реалізації політики щодо ВІЛ-інфекції у загальноосвітніх навчальних закладах України (методичні рекомендації). Додаток до листа Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 20.07.2012 № 1/9–520.

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ:

- 1) Доведіть той факт, що превентивне виховання тісно пов'язане з правовиховною роботою, зокрема, з формуванням правової культури школярів.
- 2) Доведіть або спростуйте необхідність у превентивному вихованні школярів батьків, громадських організацій, самоврядування; координація взаємодії школи, сім'ї та громадськості.
- 3) Розробити рекомендації для батьків щодо збереження здоров'я учнів середніх класів.
- 4) Взяти участь дискусії на тему «Який зміст Ви вкладаєте в поняття «увага до власного здоров'я»?»

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конвенція ООН про права дитини http://www.unicef.org/ukraine/ukr/children_11699.html
2. Цілі розвитку тисячоліття <http://www.ukraine2015.org.ua/>
3. Україна: моніторинг упровадження цілей ССГА ООН щодо сексуального та репродуктивного здоров'я. Аналітичний огляд ВБО «Всеукраїнська мережа ЛЖВ», Київ, 2010.
4. Політична декларація з ВІЛ/СНІД (2006) http://www.unaids.org.ua/uk/un_support/strategies/UNGASS
5. Політична декларація з ВІЛ/СНІД: Інтенсифікуємо зусилля з викоренення ВІЛ/СНІД (2011)
6. В направлении цели «ноль»: стратегия Объединенной программы Организации Объединенных Наций по ВИЧ/СПИДу (ЮНЭЙДС), 2010
7. Національна доктрина розвитку освіти <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
8. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>
9. Державна програма «Репродуктивне здоров'я нації» на період до 2015 року.

10. Постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2011 р. № 462 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти».
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти».
12. Закон України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» (редакція від 19.04.2012)
13. Закон України від 19.02.2009 № 1026-VI «Про затвердження Загальнодержавної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки»
14. Загальнодержавна програма «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини на період до 2016 року»

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 19

Тема: ПОНЯТТЯ «НЕСТАНДАРТНІ УРОКИ». ЇХ ВИДИ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА. ПОНЯТТЯ «ТРЕНІНГ». МЕТА, ЗМІСТ І СТРУКТУРА ТРЕНІНГУ

Мета: розширити, поглибити й систематизувати знання студентів щодо розуміння понять «нестандартні уроки» і «тренінг»; навчити розрізняти різні види нестандартних уроків; розвиток умінь і навичок планувати й проводити нестандартні уроки й тренінги; розвивати навички творчого мислення.

Питання для контролю знань:

1. Дайте визначення поняттю «нестандартний урок».
2. Охарактеризуйте особливості нестандартного уроку.
3. Назвіть типи нестандартних уроків.
4. Для якого типу нестандартного уроку характерне наявність мінімум двох команд, які повинні знайти собі цікаві назви й обрати капітанів; ініціативу створення команд повинні виявити самі учні, однак учитель має скоректувати цей процес, щоб утворені команди були рівносильними та склалися з однакової кількості учасників?
5. Який тип нестандартного уроку розвиває у школярів спостережливість, уміння робити підсумок і висновки, шукати зв'язки між наслідками та причинами, по-своєму трактувати явища, сприяє розвитку уяви та фантазії, мови та мислення, інтересу до вивчення природи?
6. Дайте визначення поняттю «тренінг».

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ:

- 1) Обираємо двох студентів. Одному пропонуємо назвати й обґрунтувати переваги нестандартного уроку, а іншого – недоліки.
- 2) Охарактеризуйте специфічні риси тренінгів.

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ:

- 1) На одну тему підготуйте та проведіть нестандартний урок (тему, клас та тип нестандартного уроку вибирають студенти самостійно).
- 2) Наведіть приклад вправ, за допомогою яких учитель може отримати зворотній зв'язок з учнями на тренінгу (тему студенти обирають самостійно).
- 3) Наведіть приклад того як можна перевірити очікування учнів від тренінгу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бібік Н.М., Вашуленко М.С. Мартиненко В.О. (2014) Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи: *монографія*. К.: Педагогічна думка. 346 с.
2. Богініч О.П. (2008) Сутність здоров'язберігаючого середовища у життєдіяльності дітей дошкільного віку [текст] // Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. Випуск XVII- XVIII. Івано-Франківськ: ПНУ ім. В.Стефаніка. С. 191-199.
3. *Вчитель вчителю, учням та батькам. Основи здоров'я* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://teacher.at.ua/publ/prezentaciji/osnovi_zdorov_39_ja/74
4. Іонова О.М. (2005) Функції шкільної освіти і здоров'я дитини // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : Матеріали III Міжнар. наук.-практ. Конф. Харків : ХНУ. Т.1. С. 98-103.
5. Коршук С.І. (2010) Впровадження здоров'язберігаючих технологій у навчально-виховний процес [текст] // Психологічна газета. №7. С. 3-8.
6. *Методичний poradник: форми і методи навчання* [Текст] / Автор-укладач Б. О. Житник. Х.: Вид. група «Основа», 2005. 128 с.
7. Митіна О.П. (2006) Здоров'язберігаючі технології сьогодні і завтра [текст] // Початкова школа. № 6. С. 56-59.
8. Сучасні підходи викладання навчального предмета «Основи здоров'я» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journal.osnova.com.ua/download/40-0-16251.pdf>

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ № 20-23

Тема: ПОЗАУРОЧНА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ. ФОРМИ ТА ВИДИ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З «ОСНОВ ЗДОРОВ'Я»

Мета: поглибити та систематизувати знання студентів щодо розуміння різноманітних видів позаурочної та позакласної форм роботи з «Основами здоров'я» в початковій та середній школі; розвиток логічного мислення студентів під час виконання самостійної роботи за темою практичного заняття, формування професійної культури й мислення.

Питання для контролю знань:

1. Сформулюйте мету позаурочної роботи з «Основ здоров'я».
2. Назвіть основну форму позаурочної роботи з «Основ здоров'я».
3. Охарактеризуйте дидактичні цілі домашніх завдань.
4. Дайте визначення поняттю «позакласна робота».
5. Охарактеризуйте вимоги до позакласної роботи.
6. Чи пов'язана позакласна робота з календарно-тематичним плануванням з курсу «Основи здоров'я».
7. Чи є звітний документ, який підтверджує роботу гуртка з «Основ здоров'я»? Якщо так, то що він містить?
8. Скільки осіб необхідно для утворення гуртка з «Основ здоров'я»?

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ:

- 1) Взяти участь у дискусії на тему «Доцільність домашньої роботи з «Основ здоров'я»».
- 2) Обираємо трьох студентів й пропонуємо їм висловитися з приводу переваг та недоліків індивідуального, групового й фронтального домашнього завдання з «Основ здоров'я».
- 3) Взяти участь у дискусії на тему «Мета й доцільність позакласної роботи з «Основ здоров'я»».
- 4) Які форми позакласної роботи із формування та збереження здоров'я Ви вважаєте найефективнішими в початковій школі? Відповідь обґрунтуйте.
- 5) Які форми позакласної роботи із формування та збереження здоров'я Ви вважаєте найефективнішими в середній школі? Відповідь обґрунтуйте.

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ:

- 1) Письмово запишіть домашнє завдання репродуктивного й творчого характеру до 2-3 тем (теми й клас студенти обирають самостійно).
- 2) До 2-3 тем наведіть приклади індивідуального, групового й фронтального домашнього завдання (теми й клас студенти обирають самостійно).
- 3) За часом домашні завдання бувають короткотривалі й довготривалі. Обґрунтуйте доцільність довготривалих домашніх завдань з «Основ здоров'я». Наведіть приклад довготривалого домашнього завдання.
- 4) Наведіть приклади індивідуальної позакласної роботи з «Основ здоров'я».
- 5) Наведіть приклади групової позакласної роботи з «Основ здоров'я».
- 6) Наведіть приклади масової позакласної роботи з «Основ здоров'я».
- 7) Складіть та представте план роботи здоров'язберігаючого гуртка для учнів початкової та середньої школи (клас обирають студенти самостійно) за наступною схемою:

- Назва гуртка
- Девіз гуртка
- Емблема гуртка
- Календарно-тематичний план гуртка

Таблиця 1

№п/п	Тема заняття	Зміст заняття	Місце й дата проведення

ЛІТЕРАТУРА:

1. Богданова А.С. (2006) Формування навичок здорового способу життя - зміст та мета навчально-виховного процесу в школі. [посібник для слухачів курсів підвищення кваліфікації]. Луганськ. 234с.
2. Вчитель вчителю, учням та батькам. Основи здоров'я [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://teacher.at.ua/publ/prezentaciji/osnovi_zdorov_39_ja/74
3. Дзюба О., Давлетянова О. (2009) Інноваційний підхід до науково-методичного супроводу професійного зростання вчителів основ здоров'я. Здоров'я та фізична культура. № 13 (145). С. 4-7.
4. Зайцев В.О. (2012) Критерії та показники професійної готовності майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи з учнями основної школи [Електронний ресурс] Народна освіта. К., Вип. 2(17). – Режим доступу : <http://narodnaosvita.kiev.ua/NarodnaOsvita/vypusk/17/index17.htm>. – Назва. з екрана.
5. Зайцев В.О. (2012) Організація оздоровчої роботи учнів основної школи у процесі позакласної діяльності з основ здоров'я. Педагогічний альманах : зб. наук. пр. ; редкол. : В. В. Кузьменко та ін. Херсон : РПО. Вип. 15. С. 34-38
6. Залесский М.Л. (2005) Конструювання і реалізація технології залучення школярів до здорового способу життя у взаємозв'язку класної і позакласної роботи: дис. кандидата пед. наук : 13.00.01 / Залесский Михайло Львович. Н. Новгород, 249 с.
7. Зинчук Н.А (2009) Организация внеклассных физкультурно-спортивных форм занятий. Гуманитарные исследования. № 4. С. 247-249.
8. Комар О. (2006) Навчання школярів за інтерактивними методами. Рідна школа. № 5. С. 57–60.
9. Кондрацька Г.Д., Максим'як Я.О., Будинкевич С.Н. (2009) Технологія підготовки студентів – майбутніх учителів до викладання основ здоров'я. Педагогіка, психологія та медико-біологічні основи фізичного виховання і спорту. №. 8. С.74-77.
10. Коршок С.І. (2010) Впровадження здоров'язберігаючих технологій у навчально-виховний процес [текст] // Психологічна газета. №7. С. 3-8.
11. Лавроненко О.М. (2008) Виховання в учнів початкових класів гуманістичних цінностей у позаурочній діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 „Теорія та методика виховання” / О. М. Лавроненко. К., 22с
12. Методичний порадник: форми і методи навчання [Текст] / Автор-укладач Б. О. Житник. Х.: Вид. група «Основа», 2005. 128 с.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ № 24-25

Тема: ШКІЛЬНІ ЕКСКУРСІЇ. МЕТОД ПРОЕКТІВ

Мета: поглибити й систематизувати знання студентів щодо шкільної екскурсії як одного із позашкільних форм організації навчального процесу з «Основ здоров'я»; навчити студентів планувати, готувати й проводити екскурсії з «Основ здоров'я»; розширити знання щодо методу проектів.

Питання для контролю знань:

1. Дати визначення поняттю «шкільна екскурсія».
2. Охарактеризуйте функції шкільних екскурсій.
3. Який вид екскурсії застосовується переважно для вивчення різноманітних історичних об'єктів, будинків, природних об'єктів, що, у свою чергу, сприяє формуванню уявлень про рідне місто, регіон, державу вцілому?
4. Які екскурсії присвячуються одній темі, яка є у навчальній програмі, знайомлять школярів із практичним застосуванням явищ, які вивчаються в темі або з проявами цих явищ у природі?
5. Із яких частин складається екскурсія?
6. Дайте визначення поняттю «метод проектів».
7. Охарактеризуйте завдання проектів з «Основ здоров'я».
8. За характером домінантної діяльності проекти поділяються на...
9. Із скількох етапів складається проект?

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ:

- 1) Взяти участь в обговоренні теми «Доцільність проведення шкільних екскурсій з «Основ здоров'я»».
- 2) Характеристика проектів з «Основ здоров'я».

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ:

- 1) Складіть екскурсію з «Основ здоров'я» (тему й клас студенти обирають самостійно) за наступною схемою:
 - ❖ тема екскурсії;
 - ❖ дата проведення;
 - ❖ місце проведення;
 - ❖ мета екскурсії;
 - ❖ завдання екскурсії;
 - ❖ необхідне обладнання;
 - ❖ маршрут екскурсії;
 - ❖ короткий зміст екскурсії;
 - ❖ самостійна робота учнів;
 - ❖ звіти учнів про екскурсію;

- ❖ підбиття підсумків.
- 2) Представте проект із «Основ здоров'я» (тему й клас студенти обирають самостійно).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вчитель вчителю, учням та батькам. Основи здоров'я [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://teacher.at.ua/publ/prezentaciji/osnovi_zdorov_39_ja/74
2. *Канівець С.* (2003) Сценарій спортивного свята «День здоров'я» // Фізич. виховання в шк. № 3. С. 25-26.
3. *Коваленко, Л.* (2006) «За здоровий образ життя»: сценарій проведення «круглого стола» // Школ. б-ка. № 2. С. 44-52.
4. *Котенко, Ю.* (2004) Подорож до Країни чистоти і здоров'я // Розкажіть онуку. № 7-8. С. 106-107.
5. *Красоткіна Н.* (2003) Здоров'я - всьому голова : Сценарій свята // Розкажіть онуку. № 25. С. 21-22.
6. *Микитюк І., Князев В.* (2001) Спорт, краса, здоров'я, дружба : родинно-спортивне свято // Позаклас. час. № 25. С. 23-25.
7. *Севериненко О.* (2002) Сценарій біологічного вечора «Молодь за здоровий спосіб життя» // Біологія і хімія в шк. № 4. С. 43-45.
8. *Соловей В.* (2006) Здоров'я - найдорожчий скарб : урок-конференція з «Основ здоров'я» у 4 кл. // Почат. шк. № 3. С. 23-25.
9. Сучасні підходи викладання навчального предмета «Основи здоров'я» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journal.osnova.com.ua/download/40-0-16251.pdf>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 26

Тема: ПРОБЛЕМНІ СИТУАЦІЇ, ЇХ ВИКОРИСТАННЯ НА УРОКАХ «ОСНОВ ЗДОРОВ'Я»

Мета: навчити студентів створювати й розв'язувати проблемні ситуації на уроках із «Основ здоров'я»; формувати уміння і навички виконання різних видів майбутньої професійної діяльності; розвиток логічного мислення, творчих здібностей студентів.

Питання для контролю знань:

1. Дати визначення понять «проблемне навчання» і «проблемна ситуація».
2. Назвіть дидактичні цілі використання проблемних ситуацій.
3. За галуззю і місцем виникнення навчальні проблеми поділяються на ...
4. У залежності від ролі в навчальному процесі проблемні ситуації поділяються на ...
5. За способами розв'язання проблеми поділяються на ...

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ:

- 1) Взяти участь у дискусії «Доцільність застосування проблемних ситуацій на уроках «Основ здоров'я»».

ТВОРЧЕ ЗАВДАННЯ:

- 1) Для 2-3 тем створіть проблемні ситуації для пояснення нової теми або для закріплення засвоєних знань (теми та клас студенти обирають самостійно).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ващенко О.М. (2010) Організація навчально-виховного процесу з «Основ здоров'я» в 1–4 класах. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О.В.292 с.
2. Волоснюк М.А. (2005) Проблемне навчання як провідний метод розвиваючого навчання в умовах особистісно орієнтовної парадигми освіти // Управління школою. № 16–18. С. 56–59.
3. Кравченко Т.Г. (2004) Проблемне навчання – основа розвитку здібностей учнів // Управління школою. № 14. С. 2–5.
4. Медведюк О. (2006) Проблемно-пошукові ситуації на уроках як мотиваційний компонент // Вчитель року. № 6. С. 5-7.
5. Осадченко І. (2001) Проблема стимулювання творчої активності школярів. // Рідна школа. № 11. С.54-55.
6. Топузов О. (2005) Реалізація проблемного підходу на уроках // Рідна школа. №12. С.28-30.
7. Фурман А.В. (1991) Проблемні ситуації в навчанні. К. : Вища школа. 192 с.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ № 27-28**Тема: ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ НА УРОКАХ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я**

Мета: ознайомити студентів із критеріями оцінювання знань, умінь учнів із «Основ здоров'я»; проаналізувати наказ Міністерства освіти і науки України щодо оцінювання навчальних досягнень учнів; розвиток умінь і навичок правильно оцінювати знання учнів; формування професійної культури й мислення.

Питання для контролю знань:

1. Що або хто є об'єктами контролю?
2. Яка функція контролю дає змогу учителеві виявити прогалини й помилки в знаннях і вміннях відповідно до поставлених цілей, з'ясувати причини їх виникнення і відповідно коригувати учбово-пізнавальну діяльність школярів та способи управління нею?
3. Назвіть функції контролю навчальних досягнень учнів з «Основ здоров'я».

4. Мета якого контролю полягає у поліпшенні якостей знань та вмінь молодших школярів?
5. Які види контролю Ви знаєте?
6. Який вид контролю здійснюється в процесі вивчення теми з метою визначення рівня розуміння і первинного засвоєння учнями окремих елементів змісту теми, зв'язків між ними та засвоєним змістом попередніх тем уроків, закріплення знань, умінь і навичок, їх актуалізації перед вивченням нового матеріалу?
7. Який вид контролюмає на меті визначення й оцінювання сформованості загальнопредметних умінь і навичок, якими оволодівають учні впродовж вивчення окремих предметів?
8. У ході якого виду контролюздійснюється перевірка завоєння знань після опанування програмової теми чи розділу?
9. Який вид контролю проводиться за семестр й здійснюється на основі результатів тематичного оцінювання з урахуванням динаміки зростання рівня навчальних досягнень школярів.
10. Який вид контролю виставляється у кінці кожного навчального року?
11. За формою організації навчально-пізнавальної діяльності учнів перевірка може бути ...
12. Якими критеріями забезпечуються об'єктивність і точність оцінок?

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ:

- 1) Проаналізувати наказ Міністерства освіти і науки України від 21.08.2013р. №1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти».

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ:

- 1) Розробити завдання для поточного контролю знань учнів (тему й клас, метод і форму контролю студенти обирають самостійно).
- 2) Розробити завдання для тематичного контролю знань учнів (тему й клас, метод і форму контролю студенти обирають самостійно).
- 3) Розробіть завдання для групового поточного контролю знань учнів (тему і клас студенти обирають самостійно).
- 4) Розробіть завдання для фронтального тематичного контролю знань учнів (тему й клас студенти обирають самостійно).
- 5) Розробіть завдання для контролю знань учнів за 4-ма рівнями (тему й клас студенти обирають самостійно).

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Воронцова Т.В., Пономаренко В.С. (2005) Основи здоров'я: Посібник для вчителя. К. : Алатон, 230с.*

2. *Горяна Л.І.* (2005) Педагогічні умови організації навчально-виховного процесу курсу «Основи здоров'я» // Основи безпеки життєдіяльності. № 1. С.61-63.
3. *Холодова Н.О.* (2008) Порадник учителю основ здоров'я: Методичні рекомендації та орієнтовне планування уроків основ здоров'я (5-9 класи). Харків: ХОНМІБО. 108 с.
4. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1222729-13>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 29

Тема: ФІЗИЧНИЙ, ПСИХІЧНИЙ І СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ РАНЬОГО Й ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Мета: систематизувати й поглибити знання студентів щодо фізичного, психічного, естетичного, морального й психолого-педагогічного виховання дітей раннього й дошкільного віку; формувати уміння й навички виконання різних видів майбутньої професійної діяльності.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ:

- 1) Заслухати доповіді студентів на наступні теми:
 - ❖ Особливості розумового виховання дітей раннього та дошкільного віку
 - ❖ Психолого-педагогічні основи морального виховання дітей раннього й дошкільного віку
 - ❖ Особливості морального виховання дітей раннього та дошкільного віку
 - ❖ Особистість і колектив у дошкільному віці
 - ❖ Особливість трудового виховання дітей дошкільного віку
 - ❖ Естетичне виховання дітей дошкільного віку
 - ❖ Фізичне виховання дітей раннього й дошкільного віку
 - ❖ Особливість співпраці дошкільних навчальних закладів і сім'ї у вихованні дітей дошкільного віку

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ:

- 1) Розробити рекомендації батькам щодо збереження здоров'я дітей дошкільного віку.
- 2) Розробити план заходів щодо співпраці батьків і вихователів у вихованні дошкільнят.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Дуткевич Т.В.* (2007) Дошкільна психологія . К.: Центр учбової літератури, 152с.
2. Концепція дошкільного виховання в Україні. К.: Освіта, 1993.
3. *Павелків Р.В., Цигикало О.П.* (2008) Дитяча психологія. К.: Академія, 236с.
4. *Поніманська Т.І.* (1998) Основи дошкільної педагогіки: Навч. посібник для студентів вузів, які навчаються за спец. "Дошкільне виховання"/ Міжнарод. фонд "Відродження". К.: Абрис, 447 с.
5. *Поніманська Т.І.* (2004) Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.К.: "Академвидав", 456 с.

6. *Поніманська Т.І., Дичківська І.М.*(2004) Дошкільна педагогіка. Практикум: Навч. посібн. для студ. вищ. навч. закладів. К.: Слово, 352 с.

7. Про дошкільну освіту: Закон України. К.: Ред. журналу "Дошкільне виховання". 2001.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 30

Тема: ФІЗИЧНИЙ, ПСИХІЧНИЙ І СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Мета: поглибити й систематизувати знання студентів щодо психолого-педагогічних особливостей молодших школярів у процесі навчальної діяльності, фізичного розвитку учнів молодшого шкільного віку, ознайомити з методами формування здорового способу життя молодших школярів, а також із роллю фізичного виховання у формуванні здорового способу життя дітей молодшого шкільного віку.

ПРИКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ:

- 1) Заслухати доповіді студентів на наступні теми:
 - ❖ Особливості соціалізації молодших школярів у сучасному інформаційному просторі
 - ❖ Психолого-педагогічні особливості молодших школярів у процесі навчальної діяльності
 - ❖ Психологічна характеристика готовності молодших школярів й адаптації дитини до навчання в школі
 - ❖ Особливості спілкування молодших школярів
 - ❖ Розвиток самосвідомості молодших школярів
 - ❖ Фізичний розвиток молодших школярів
 - ❖ Особливості шляхів і методів формування здорового способу життя у дітей молодшого шкільного віку
 - ❖ Роль фізичного виховання у формуванні здорового способу життя молодших школярів

- 2) Які поняття, на Вашу думку, є основними й домінуючими у системі навчання молодших школярів про здоровий спосіб життя? Відповідь обґрунтуйте.

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ:

- 1) Взяти участь у дискусії на тему «Співпраця з батьками, громадськими організаціями щодо збереження здоров'я учнів початкових класів та пропаганди здорового способу життя».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Білецька В.В. (2008) Теоретико-методичне обґрунтування тестування фізичної підготовленості молодших школярів у процесі фізичного виховання: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : спец. 24.00.02. / В.В. Білецька; НУФВСУ. К., 20 с.
2. Гаркуша С.В. (2013) Сучасні тенденції у стані здоров'я дітей і молоді в умовах навчання // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. № 10. С.7–11.
3. Карпова І.Б., Корчинський В.Л., Зотов А.В. (2005) Фізична культура та формування здорового способу життя. К. : КНЕУ. 234с.
4. Кулагина І.Ю., Колюцький В.Н. (2002) Возрастная психология: Полный жизненный цикл развития человека. Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. М.: ТЦ Сфера, 464 с.
5. Сембрат С.В. (2003). Ігрове спрямування фізичної підготовки дітей молодшого шкільного віку : дис. канд. наук з фізичного виховання / С.В. Сембрат. Переяслав-Хмельницький, Україна.
6. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. (2005) Загальна психологія: Підручник . К.: Либідь. С. 464.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 31**Тема: ФІЗИЧНИЙ, ПСИХІЧНИЙ І СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Мета: поглибити й систематизувати знання студентів щодо психолого-педагогічних особливостей учнів середнього шкільного віку, фізичного розвитку учнів середнього шкільного віку, статевого виховання учнів 5-9 класів, ознайомити з методами формування здорового способу життя учнів середнього шкільного віку, а також із роллю фізичного виховання й педагога у формуванні здорового способу життя дітей середнього шкільного віку.

ПРИКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ:

- 1) Заслухати доповіді студентів на наступні теми:
 - ❖ Особливості фізичного розвитку учнів середнього шкільного віку
 - ❖ Психолого-педагогічні особливості учнів середнього шкільного віку
 - ❖ Особливості спілкування в колективі учнів середнього шкільного віку
 - ❖ Особливості статевого виховання учнів середнього шкільного віку

- ❖ Особливості шляхів і методів формування здорового способу життя у дітей середнього шкільного віку
- ❖ Роль фізичного виховання у формуванні здорового способу життя учнів 5-9 класів
- ❖ Роль педагога у формуванні здорового способу життя школярів 5-9 класів
- ❖ Фізична активність як одна з ознак здорового способу життя

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Ареф'єв В.Г.* (2015) Теоретико-методичні засади диференціації розвивально-оздоровчих занять з фізичної культури учнів основної школи : авт. дис. ... докт. пед. наук : 13.00.02 «Теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)» / В.Г. Ареф'єв. Київ. 35 с.
2. *Бесєдіна О. А., Кошакова Т. М., Даниленко Г. М.* (1997) Проблеми погіршення стану здоров'я дітей та підлітків в умовах навчального закладу // Актуальні проблеми і основні напрямки розвитку профілактичної науки і практики. Харків. С. 51–55.
3. *Вільчаковський Е.С., Курок О.І.* (2004) Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного. 148 с.
4. *Леонов О.* (2000) Шляхи підвищення ефективності позакласної роботи з фізичного виховання // Фізичне виховання в школі. № 3. С. 21-24.
5. *Лисяк В. Н.* (2006) Формування інтересу до занять фізичною культурою у школярів 6-11-х класів : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидат наук з фізичного виховання і спорту : спец. 24.00.02. «Фізична культура фізичне виховання різних груп населення» / В. Н. Лисяк. Харків. 22 с.
6. *Москаленко Н.* (2011) Проектування концепції інноваційних програм фізкультурно-оздоровчої роботи в загальноосвітніх навчальних закладах // Спортивний вісник Придніпров'я : науково-практичний журнал. Дніпропетровськ. №2. С. 12–16.
7. *Сухомлинський В.О.* (1980) Піклування про здоров'я молодого покоління, фізичний розвиток : *вибрані твори : в 5-ти томах.* К.: Радянська школа. Т. 1. С. 192-196.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ № 32-33

Тема: ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ЯК ОДНА З КЛЮЧОВИХ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОГО ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Мета: систематизувати знання студентів щодо принципів формування здорового способу життя учнівської молоді, поглибити й розширити знання шляхів формування здорового способу життя дітей різного віку, формувати уміння і навички виконання різних видів майбутньої професійної діяльності.

Питання для контролю знань:

1. Назвіть й охарактеризуйте принципи формування культури здоров'я школярів (неперервності, аксіологічного підходу до розуміння здоров'я, холістичного підходу, превентивності, гуманізації, культуровідповідності, природовідповідності, урахування вікових та індивідуальних особливостей, наочного прикладу, самовиховання, морального підходу до статевого виховання, взаємодії сім'ї та школи, самореалізації).

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ:

- 1) Заслухати доповіді студентів на наступні теми:
 - ❖ Формування культури здорового способу життя дошкільнят / молодших школярів / учнів середнього шкільного віку.
 - ❖ Формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя учнівської молоді
 - ❖ Проблеми формування здорового способу життя в сучасній загальноосвітній школі
 - ❖ Шляхи формування здорового способу життя дошкільнят / молодших школярів / учнів середнього шкільного віку
 - ❖ Вплив способу життя на здоров'я дошкільнят / молодших школярів / учнів середнього шкільного віку

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ:

- 1) Підготувати план роботи дошкільного навчального закладу щодо пропаганди здорового способу життя дітей
- 2) Підготувати виступ для батьків на тему «Здоровий спосіб життя – скарб сучасного суспільства»
- 3) Написати твір на тему «Я обираю здоровий спосіб життя»

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ващенко О.М. (2006) Здоров'язбережувальні технології в загальноосвітніх навчальних закладах // Директор школи, №20, С. 12-15.
2. Ващенко О., Свиріденко С. (2006) Здоров'язбережувальні технології в загальноосвітніх навчальних закладах // Директор школи. № 20. С.12.
3. Ващук С. (2006) Потреба бути здоровим // Директор школи. № 39. С.18.
4. Вінда О.В., Коструб О.П., Сомова І.Г. (2003) Формування навичок здорового способу життя у дітей і підлітків Київ, Вістка. 160с.
5. Волкова І. (2009) Здоров'я школярів - взаємодія лікарів, педагогів, психологів // Практика управління закладом освіти. № 12. С.5-10.
6. Горашук В.П. (2004) Теоретичні і методологічні засади формування культури здоров'я школярів. Автореф. докт. дис. Харків; 36с.
7. Зубалій М., Закопайло С. (2005) Структурні компоненти здорового способу життя старшокласників // Освіта і управління. № 2. С.153.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ № 34-35

Тема: КАБІНЕТ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я (ВІДПОВІДНО ДО НАКАЗУ № 11114 ВІД 09.12. 2009 р. «ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПРИМІРНОГО ПОЛОЖЕННЯ ПРО НАВЧАЛЬНИЙ КАБІНЕТ З ОСНОВ ЗДОРОВ'Я ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ»)

Мета: поглибити знання студентів щодо матеріально-технічного забезпечення кабінету основ здоров'я, навчально-методичного забезпечення кабінету основ здоров'я й оформлення кабінету основ здоров'я, розвивати навички розумової праці, творчого мислення, уміння використовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань.

Питання для контролю знань:

1. З якою метою створюють кабінети Основ здоров'я?
2. Які типи навчальних кабінетів Основ здоров'я створюються у школах?
3. Із чого складається кабінет Основ здоров'я?
4. Із чого складається тренінговий центр?
5. Із чого складається навчальний комплекс Основ здоров'я?

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ:

- 1) Детально розглянути комплектацію кабінетів Основ здоров'я.
- 2) Детально розглянути навчально-методичне забезпечення кабінетів Основ здоров'я.
- 3) Проаналізувати наказ №11114 від 09.12.2009 р. «Про затвердження примірного положення про навчальний кабінет з Основ здоров'я загальноосвітніх навчальних закладів».

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ:

- 1) Представити презентацію на тему «Як я бачу свій ідеальний кабінет Основ здоров'я» (завдання виконують усі студенти).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вчитель вчителю, учням та батькам. Основи здоров'я [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://teacher.at.ua/publ/prezentaciji/osnovi_zdorov_39_ja/74 – Мова: українська.
2. Дубинка Л., Хмарна А. (2012) Умови формування здоров'язбережувального освітнього простору в Школі сприяння здоров'ю [Текст] // Рідна школа. №7. С.61-66.
3. Міжгалузева комплексна програма «Здоров'я нації». Затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 10 січня 2002 р. №4. - К.: МОЗ України, 2002. 86 с.
4. Савченко О.Я., Вашуленко М.С., Бібік Н.М. (2012) Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням К.: Педагогічна думка. - 160 с.

5. Наказ МОН України від 09.12. 2009 р. № 1114 «Про затвердження примірного положення про навчальний кабінет з основ здоров'я загальноосвітніх навчальних закладів»
6. *Новікова Т.М.* (2006) Здоров'язберігаючі технології у початковій школі [текст] // Початкове навчання та виховання. № 2. С.19 - 20.
7. *Омельченко С.О.* (2009) Педагогіка здоров'я: навч. посіб. Словянськ: Вид.центр СДПУ. 205с.
8. *Поступальський Н.Ф.* (2012) Експедиція в Країну Здоров'я [Текст] : [сценарій] // Позакласний час. №17-18. С. 20-21.
9. Ресурсний портал превентивної освіти (www.autta.org.ua)
10. Сучасні підходи викладання навчального предмета «Основи здоров'я» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journal.osnova.com.ua/download/40-0-16251.pdf>– Мова: українська.

Шкала оцінювання: ECTS та розширена

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за розширеною шкалою
		<i>Для екзамену, заліку, курсової роботи, практики</i>
90-100	A	ВІДМІННО
80-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ
75-79	C	ДОБРЕ
60-74	D	ЗАДОВІЛЬНО
50-59	E	ДОСТАТНЬО
35-49	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО З МОЖЛИВІСТЮ ПОВТОРНОГО СКЛАДАННЯ
1-34	F	НЕПРИЙНЯТНО З ОБОВ'ЯЗКОВИМ ПОВТОРНИМ ВИВЧЕННЯМ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

А.С. Сулими

Методика навчання основ здоров'я, валеології та проведення виховної роботи з формування мотивації до здорового способу життя: методичні рекомендації до проведення практичних занять для студентів ступеня вищої освіти бакалавр освітньої програми Середня освіта. Здоров'я людини спеціальності 014 Середня освіта (Здоров'я людини)

Формат 60x90/16. Папір друкарський.

Друк різнографічний.

Наклад 25 прим.

